

UNGELEGTET

DSU

CORONAKRISEN HAR STORE KONSEKVENSER FOR UNGE. Den har på meget kort tid vendt op og ned på unges hverdag. Tusindvis af unge under 30 år har mistet fodfæste på arbejdsmarkedet.

Det, der startede som en sundhedskrise, har udviklet sig til en økonomisk krise. Vi ved af erfaring fra tidligere kriser, at det især rammer unge hårdt, og alt peger på, at ungdomsarbejdsløsheden kommer til at stige markant i den næste tid.

Vi kender historien fra 1980'ernes massearbejdsløshed og finanskrisen i 2008. Ungdomsarbejdsløshed kan sætte sig fast. Det kan blive langvarigt – og føre til langtidsledighed. Løn og indkomstgrundlag er væk, og arbejdsløshedskøen af unge bliver kun længere. Den kommende tid er forbundet med stor utryghed for unge.

Regeringens opgave er ikke bare at hjælpe unge her og nu, som midt i coronakrisen er kommet i knibe. Opgaven er at bruge et økonomisk tilbageslag til at klæde ungdommen bedre på til fremtiden.

**DER ER NU, VI SKAL SÆTTE GANG I ÅRHUNDREDETS OPKVALIFICERING AF UNGE.
DET ER NU, VI SKAL SKABE RAMMERNE FOR EN GRØN UDDANNELSESREFORM.
DET ER NU, VI SKAL SIKRE ARBEJDE TIL ALLE UNGE.**

Med "Ungeløftet" ønsker DSU at presse regeringen til at løfte ungdommen ud af coronakrisen og ind i fremtiden. Det er der mere end nogensinde brug for!

God læselyst på vegne af hele DSU.

Med venlig hilsen

Frederik Vad Nielsen

FORBUNDSFORMAND

Danmarks Socialdemokratiske Ungdom (DSU)

UNGEPAKKE HER OG NU!

Coronakrisen går især hårdt ud over lærlinge og elever på erhvervsuddannelserne, der – som en vigtig del af uddannelsen – skal i praktik. Antallet af indgåede praktikaftaler er faldet med over 80 procent ift. samme periode sidste år. Dermed har coronakrisen stort set lukket helt ned for elevers praktikaftaler.

Den udvikling er både bekymrende og alarmerende. Unge mennesker vil falde fra, hvis de ikke får en lære- eller elevplads inden for en overskuelig fremtid. Vi risikerer lige nu at tabe en hel generation af faglærte på gulvet. Danmark står til at mangle faglært arbejdskraft både nu og i fremtiden, og det vil være et svigt at dimensionere, hvis der fra politisk hold ikke bliver handlet på det.

Der er brug for at skabe tryk for unge, der skal have en lære- og elevplads, give en økonomisk håndsrækning til unge under uddannelse, holde hånden under fritidsjobs og sikre flere voksne i skolen. **DSU FORESLÅR, AT REGERINGEN LAVE EN UNGEPAKKE MED FIRE KONKRETE TILTAG:**

1. FRITIDSJOB-GARANTI TIL ALLE UNGE

Rigtig mange unge står uden fritidsjob, sommerjob og de ufaglærte job, som unge bruger som indtægtsgrundlag i perioden mellem ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. For mange virksomheder er disse jobs nemme at afskaffe i krisetider, og det rammer tusindvis af unge. Dels skaber det økonomisk utryghed for unge, og dels kan det føre til sociale problemer, da hverdagens indhold og formål kan forsvinde – ikke mindst i den kommende sommerferie. I yderste konsekvens kan det føre til stigning i kriminalitet, psykisk sårbarhed etc.

Derfor foreslår DSU, at der laves en fritidsjob-garanti til alle unge. Konkret betyder det, at kommuner enten selv eller i samarbejde med virksomhederne kan oprette fritidsjob fra 1. juli 2020. Det kunne være ekstra naturpleje, arbejdskraft til civile organisationer, kommunale sommerferieaktiviteter for børn etc. Fritidsjobbene skal aflønnes efter højeste dagpengesats.

2. LÆREPLADSER TIL ALLE UNGE

I perioden 12. marts til 26. april faldt antallet af indgåede uddannelsesaftaler med 80 procent. Til sommer er der brug for lære-, elev- og praktikpladser til rigtig mange unge.

En situation, hvor en meget stor del af de private virksomheder ikke vil eller kan indgå uddannelsesaftaler, rammer

ikke kun den enkelte unge, men skaber også strukturel og længerevarende utryghed om store dele af vores uddannelsessystem – ikke mindst erhvervsuddannelserne.

Derfor foreslår DSU, at lønkomensationen på 90 procent af lønudgifterne til lærlinge som minimum skal forlænges året ud – med mulighed for forlængelse til sommeren 2021. Der skal være mulighed for at hæve lønkomensationen til 110 procent af lønudgifterne, hvis der inden for bestemte brancher opstår en faretruende mangel på lærlinge. Derudover skal den AUB-sats (Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag), som arbejdsgiverne får til at dække lønudgifter til lærlinge på skolebænken, hæves til 100 procent.

3. EKSTRAORDINÆRT FLERE VOKSNE PÅ SKOLERNE I NÆSTE SKOLEÅR

Coronakrisen har efterladt grundskolens ældste klasser og 1.G/1.HF/2.G helt eller delvist med virtuel undervisning, og det billede vil ikke ændre sig for tusindvis af unge frem til sommerferien. For rigtig mange unge – f.eks. ord- og talblinde eller børn fra uddannelsesfremmede hjem – har det betydet endnu flere faglige udfordringer, fordi den virtuelle undervisning kan have betydet mindre lærerkontakt og mere afhængighed af forældrenes evne til at hjælpe. Samtidig viser undersøgelser, at den psykiske mistrivsel er steget. Det kræver ekstra opmærksomhed fra fællesskabets side efter sommerferien.

Derfor foreslår DSU, at der investeres ekstraordinært i, at de berørte elever får mere voksenkontakt i skoleåret 2020-2021. Der skal være to voksne i Dansk, Matematik og Engelsk i grundskolen, og alle elever i grundskolen og på ungdomsuddannelser skal have ret til at modtage individuel uddannelsesvejledning. Det kunne f.eks. ske ved at ansætte flere unge vikarer i en periode. Derudover skal kommunerne have mulighed for at investere i mere opsøgende social kontakt til unge, der formodes at mistrives i kølvandet på coronakrisen.

4. HJÆLP TIL AT BETALE HUSLEJE UNDER UDDANNELSE

For en stor del af de unge, der starter på en ny uddannelse i august eller september, vil et stort økonomisk tilbageslag gøre det markant sværere at få et job ved siden af sin uddannelse. Det kan betyde, at færre unge har råd til at betale deres husleje. Under coronakrisen har studerende haft mulighed for at tage gunstige SU-lån, men det er planen, at den ordning udløber ved udgangen af juni 2020.

Derfor foreslår DSU at forlænge låneordningerne frem til sommeren 2021, hvis antallet af studiejob og fritidsjob styrttykker. Det skal være muligt at kunne optage ekstra SU-lån for op til 6.500 kr. om måneden, så man i alt kan låne omkring små 10.000 kr. om måneden.

Derudover skal der findes en løsning om ekstraordinær boligstøtte til uforsikrede unge ufaglærte, som rammes af arbejdsløshed. Det kunne f.eks. være huslejekompensation i en periode.

FRA UNGELOV TIL ARBEJDE

Erfaringerne fra tidligere krisetider viser, at økonomiske kriser især rammer unge hårdt. Tusindvis af unge har mistet deres arbejde, og samtidig skal tusindvis af unge og nyuddannede finde fodfæste på et arbejdsmarked i krise. Der er få ledige jobs, arbejdsløsheden stiger, og det er ofte de unge og nyuddannede, der ender bagerst i jobkøen.

Der skal indføres en ungelov, der fungerer som en garanti for, at alle unge skal have mulighed for beskæftigelse eller uddannelse, fra den dag de forlader folkeskolen, til de fylder 30 år. Vi skal indføre en ret til tidlig pension for de mest nedslidte og dem, der har været længst på arbejdsmarkedet. Det vil efterlade jobs til unge arbejdsløse.

Vi skal sikre bedre beskyttelse af unge, der er ansat på såkaldte nultimerskontrakter, sætte gang i jobrotation til gavn for unge og indføre økonomiske incitamenter for virksomheder til at ansætte nyuddannede. Vi må ikke havne i en situation, hvor vi står med en corona-generation af nyuddannede, der ikke kan finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Desuden skal flere unge være medlem af en arbejdsløshedskasse.

DSU FORESLÅR SEKS KONKRETE TILTAG:

1. INDFØRELSE AF EN UNGELOV

Ligesom klimaloven er en politisk præmis for klimapolitikken, og en kommende velfærdslov vil blive det for velfærdspolitikken, skal der indføres en ungelov i Danmark. Den skal vedtages af Folketinget og være en garanti for, at alle unge kan komme i beskæftigelse eller uddannelse med det samme, fra de forlader grundskolen, til de fylder 30 år.

Garantien skal bruges som et politisk kompas for de initiativer, Folketinget vedtager, for at undgå at en begyndende ungdomsarbejdsløshed accelerer, og på sigt bliver til strukturel langtidsledighed for en hel generation af unge.

2. TIDLIG PENSION TIL SLIDTE LØNMODTAGERE

I en situation hvor ungdomsarbejdsløsheden stiger, er der brug for, at nogle af seniorerne gør plads til den nyuddannede arbejdskraft. Det kan være et værktøj til at sikre, at arbejdsløsheden blandt unge ikke bider sig fast.

Derfor ønsker DSU at fremrykke forhandlingerne om tidlig pension for slidte lønmodtagere, så ordningen kan træde i kraft hurtigst muligt.

3. INDSKRÆNKNING AF NULTIMERSKONTRAKTER

Krisen har afsløret, hvor skrøbelig en situation mange unge står i, hvis de har en usikker ansættelse. Alt for mange unge arbejder f.eks. på usikre nultimerskontrakter, hvor de som pædagogmedhjælpere, tjenere, butiksansatte etc. ikke aner, hvordan næste måneds indtægt kommer til at se ud. Målet må være helt at afskaffe nultimerskontrakter og sikre minimumsbetaling for de usikre ansættelser. På vejen dertil skal vi sikre at færre arbejder på nultimerskontrakter. Det skal ske ved at skabe en bedre regulering af nultimerskontrakter i den offentlige sektor og i den private sektor straffe de virksomheder, som aktivt spekulerer i at udnytte den mulighed.

Derfor ønsker DSU at unge på nultimerskontrakter også omfattes af Folketingets hjælpepakker i coronakrisen, så vi sikrer økonomisk tryghed for alle de unge, som lige nu ikke har mulighed for at opretholde en anstændig indtægt. Derudover skal der indkaldes til trepartsforhandlinger om at sikre et ordentligt sikkerhedsnet for vikarer, tvungen deltid etc.

4. JOBROTATION I BÅDE OFFENTLIG OG PRIVAT SEKTOR

Vi skal skabe endnu flere jobåbninger til unge nyuddannede, som ellers ville havne i arbejdsløhedskøen. Et velkendt redskab er at gennemføre jobrotationsordninger, hvor både den private og offentlige sektor får incitamenter til at opkvalificere medarbejdere i en periode. Det greb vil DSU igangsætte nu for at frigøre plads til unge på arbejdsmarkedet.

Derfor ønsker DSU, at ansatte i begge sektorer tilbydes et halvt eller helt års opkvalificering på fuld løn af deres arbejdsgiver. Dermed skabes en jobåbning for en ung nyuddannet, som kan få et uddannelsesvikariat i en virksomhed eller velfærdsinstitution. Staten bærer udgifterne for jobrotationsordningen.

5. ØKONOMISKE INCITAMENTER TIL AT ANSÆTTE UNGE NYUDDANNEDE

Virksomhederne og den offentlige sektor skal motiveres til at ansætte flere unge. Inspireret af 1990'ernes isbryderordninger skal det gøres mere økonomisk attraktivt for private virksomheder at ansætte unge nyuddannede, og i den offentlige sektor skal samme incitamenter også slå igennem.

Derfor ønsker DSU at indføre en skatterabat for virksomheder, der ansætter unge. I den offentlige sektor skal der laves en statslig kompensationsordning for at ansætte unge nyuddannede i forbindelse med nyansættelser. Da en del af disse unge i forvejen er på dagpenge, vil udgiften i forbindelse med en sådan ordning ikke være særlig stor.

Ordningen skal særligt målrettes de dele af den offentlige sektor, der grundet besparelser har været ramt af nedlagte stillinger gennem de sidste mange år. Derudover skal der indføres "ungeklausuler" på offentligt byggeri, som konkret betyder, at virksomheder, der byder ind på offentlige bygge-rier, skal have en bestemt andel af nyuddannede blandt sine seneste ti ansættelser. Andelen kan selvfølgelig variere på tværs af brancher.

6. STØRRE INCITAMENT FOR UNGE TIL AT STÅ I A-KASSE

Alt for mange unge er ikke medlem af en A-kasse. I coronakrisen betyder det konkret, at mange unge står uden indtægt eller får en meget lav overførselsindkomst fra staten. Regeringen bør hurtigst muligt lave en grundlæggende dagpengereform, der øger kompensationsgraden markant, men også giver en højere ydelse i de første tre-seks måneder af ledighedsperioden.

På den korte bane kan man dog strukturelt skabe et bedre incitament til at stå i A-kasse for unge ved at halvere A-kassekontingentet for unge under 25 år. Mange unge under uddannelse står gratis i A-kasse, men for alle dem, der er på arbejdsmarkedet, kan det være en stor udgift.

UDDANNELSE TIL FREMTIDEN

DSU mener, at uddannelse og opkvalificering af unge er et afgørende fundament for at afbøde den stigende ungdomsarbejdsløshed som følge af coronakrisen.

Antallet af studenter er steget voldsomt gennem de senere år, og der er aldrig blevet uddannet så mange studenter som nu. Samtidig udskyder flere af dem deres videre studier for i stedet at arbejde, især inden for detailhandlen og hotel- og restaurationsbranchen. 116.000 unge under 30 år er ikke i gang med at læse videre, efter at de afsluttede deres gymnasiale uddannelse og fik en studentereksamen.

Det er nødvendigt med et mere fleksibelt optagelsessystem på erhvervsuddannelser og en række udvalgte videregående uddannelser, der matcher arbejdsmarkedets efterspørgsel. Her skal den grønne omstilling også tænkes ind, bl.a. i form af en grøn uddannelsesreform.

Der er brug for bedre vilkår for unge voksne med børn, så de kan få et uddannelses- og kompetenceløft. Og vi skal holde hånden under elever på ungdomsuddannelser og studerende

på videregående uddannelser, der – af forskellige årsager – er droppet ud af deres uddannelse som følge af corona-krisen. **DSU FORESLÅR TRE KONKRETE TILTAG:**

1. GRØN UDDANNELSESREFORM

Over 110.000 unge under 30 år har kun en ungdomsuddannelse. Mange af dem arbejder i usikre ufaglærte stillinger i servicesektoren og mister hurtigt jobbet, når kriser med økonomiske tilbageslag rammer. Vi skal bruge en krise med arbejdsløshed til at klæde disse unge på til fremtidens arbejdsmarked, hvor vi får brug for arbejdskraft til at få Danmark i mål med den grønne omstilling.

Derfor foreslår DSU at lave fleksibelt uddannelsesoptag på udvalgte uddannelser, som samfundet vurderer, at der både bliver mangel på, og som er nødvendige for at nå i mål med en ambitiøs klima-, energi- og miljøomstilling. Hertil kobles en uddannelsesbonus, så man på disse uddannelser får udbetalt, hvad der svarer til tre eller fire måneders udeboende SU. Dropper man ud inden for et år, skal beløbet betales tilbage.

Derudover skal der laves grønne uddannelsesåbninger, hvor samfundet skræddersyr et uddannelses- og beskæftigelsesforløb for unge, som gennem en vekselvirkning mellem uddannelse og praktik præsenterer unge for en række grønne fremtidsjob.

2. OPKVALIFICERING PÅ DAGPENGE FOR UNGE VOKSNE

For mange unge voksne kan det være uoverskueligt at opkvalificere sig, når man f.eks. har etableret en tilværelse med børn og familie. Ikke desto mindre er der brug for, at rigtig mange af disse unge voksne tager en kompetencegivende uddannelse, hvis de ikke igennem hele livet skal have en usikker tilknytning til arbejdsmarkedet.

DSU foreslår derfor, at ufaglærte unge mellem 25 og 30 år skal kunne tage en uddannelse på to-fire år på fuld dagpengesats, hvis de påbegynder uddannelsen i perioden 2021-2023.

3. FLEKSIBEL INDSLUSNING FOR FRAFALDNE UNGE

Lige nu aner vi ikke, hvordan coronakrisen vil påvirke frafaldet på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Men DSU modtager historier fra unge, der kan berette om, at mange er droppet ud som følge af ensomhed, ustabil undervisning og manglende faglig støtte.

Derfor foreslår DSU, at unge, som enten er droppet ud under coronakrisen eller kommer til at gøre det frem mod sommerferien, skal have ret til at vende tilbage til samme uddannelse på samme uddannelsesinstitution inden for 12 måneder.

